

Dabaszinātnieks Leonīds Slaucītājs (1899–1971) ***Natural Scientist Leonīds Slaucītājs (1899–1971)***

† Ilgars Grosvalds
Ivans Griņevičs

Latvijas Ķīmijas vēstures muzejs
Kronvalda bulv. 4, Rīga, LV-1010
E-pasts: lzlaa@inbox.lv

Ģeofiziķa Leonīda Slaucītāja, kura vārds aizskanējis tālu pasaulē, zinātniskā un pedagoģiskā darbība noritējusi četrās augstskolās: Latvijas Universitātē (1921–1944), Baltijas Universitātē (1946–1948) Vācijā, Laplatas Universitātē Argentīnā (1948–1962) un Sidnejas Universitātē Austrālijā (1962–1969). Šis ir plašākais biobibliogrāfiskais pārskats par L. Slaucītāju latviešu valodā.

Atslēgvārdi: Latvijas Universitāte, Baltijas Universitāte, Laplatas Universitāte, Sidnejas Universitāte, ģeofizika, L. Slaucītājs.

Leonīds Slaucītājs minēts Latvijas Universitātes izdevumos [1–5, 29], Latvijas vārdnīcās un enciklopēdijās [6, 7, 8, 9, 25–28, 32], Baltijas Universitātes [23], Rīgas Tehniskās universitātes [24] izdevumos, biogrāfiskās vārdnīcās [7, 31], žurnālos *Universitas* [11–14, 16–18], “Tehnikas Apskats” [19, 21], “Latvijas ģeoloģijas vēstis” [29], LU Rakstos [34]. Materiāli par viņu atrodami Latvijas Valsts vēstures arhīvā [35].

Dzīves un darba gaitu sākums (1899–1920)

Leonīda Slaucītāja, tāpat kā viņa brāļa astronoma Sergeja Slaucītāja, dzimtā puse ir Jaunlaicene Alūksnes augstienes Veclaicenes paugurainē. Tās ziemeļaustrumu daļā atrodas otra augstākā virsotne Latvijā – Dēliņkalns (271,5 m virs jūras līmeņa) ar stāvām, egļu meža klātām nogāzēm.

Alūksnes novadā pirmās luterāņu draudzes skolas Apekalnā un Majoru muižā dibinājis Bībeles pirmais tulkotājs latviešu valodā vācbaltu mācītājs Johans Ernsts Glikš (1652–1705). Majorskolas ilggadējie vadītāji bijuši Leonīda tēvs Jānis Slaucītājs (1866–1946) un kordiriģenta Haralda Medņa tēvs Pēteris Mednis, kas dibinājis arī pirmo kori Majorskolā. Atzīmējot Leonīda Slaucītāja simtgadi, 1999. gadā Jaunlaicē notika Slaucītāju dzimtas saiets. Ziņas par Slaucītāju dzimtu ir kopš 1680. gada, kad Alūksnes mācītājam Ernstam Glikam bijis draudzes vecākais uzvārdā Slaucītājs.

Leonīds Slaucītājs dzimis 1899. gada 10. aprīlī Jaunlaicenes Majorskolā skolo-tāja Jāņa un Emilijas Slaucītāju ģimenē. Viņš pratis lasīt jau 5 gadu vecumā. Skolā iemīļotie priekšmeti bija matemātika, ģeogrāfija un mūzika. Līdz 1909. gadam mācījās Majorskolā pie tēva, pēc tam Valkas reālskolā. To pabeidza Pirmā pasaules kara laikā 1916. gadā [1, 3, 34]. Viņš raksta: “Jau kā reālskolas skolēns nodarbojos ar astronomiskiem novērojumiem, kārtojot meteorītus pēc Tērbatas astronomijas profesora K. Pokrovska norādījumiem, konstruēju mazu 1½ metru garu tālskati, pievērsos arī ķīmijai, bet par visu – mīlēju ūdeņus.”

Kara dienestam L. Slaucītājs izvēlējās floti. Izturēja grūtos konkursa pārbaudī-jumus un tika uzņemts Krievijas Jūras ministrijas atsevišķās Gardemarīnu klasēs Pēterpilī, kuras pieskaitāmas pie augstākām mācību iestādēm, kas sagatavoja kara flotes virsniekus [11].

Pēc teorētisko kursu pabeigšanas Pēterpilī veica prakses braucienu uz kreisera “Orjol” Klusajā un Indijas okeānā. 1918. gadā saņēma diplomu par kara skolas beig-šanu. Dienēja Krievijas Klusā okeāna un Ziemeļu Ledus okeāna flotē par virsnieku. Piedalījās Pagaidu valdības apsardzē Ziemas pili, cīņās pret boļševikiem Somijas frontē.

Studijas un akadēmiskais darbs Latvijas Universitātē (1920–1944)

Izmantojot revolūcijas radīto sajukumu, 1920. gadā Leonīds Slaucītājs no Murmanskas devās 300 km garā ceļā cauri Karēlijas mežiem uz Ziemeļsomiju, no tās uz Helsinkiem, Tallinu. Laimīgi nonāca pie savējiem Jaunlaicēnē. No 1920. līdz 1921. gadam dienēja Latvijas kara flotē un Daugavgrīvas cietoksnī lielgabalu apkalpē. No 1921. līdz 1925. gadam studēja Latvijas Universitātes Matemātikas un dabaszinātņu fakultātē [1–3].

Par studiju gadiem Latvijas Universitātē L. Slaucītājs raksta: “Savas dzimtenes *Alma mater* durvis varēju sākt virināt otrā mācību gadā 1920. gada rudenī, būdams vēl karavīrs [...]. Zināms, ar lielu interesi un sajūsmu sākām klausīties lekcijas tirajā matemātikā un ievadkursus fizikā, astronomijā, fiziskajā ģeogrāfijā un meteoroloģijā. Mēs, no reālskolas nākušie, jau iepazinušies ar matemātisko analīzi un analītisko ģeometriju, tagad gaidījām liela stila filozofisko pieeju svarīgajiem, labi pazīstama-jiem, augstākās matemātikas pamatprincipiem un jēdzieniem [...]. Bija laime LU Matemātikas un dabas zinātņu fakultātē būt prof. Edgara Lejnīka audzēknim matemātikā; grūti iedomāties izcilāku, pat elegantāku lektoru tirajā matemātikā. Visas stingrā sistēmā turētās lekcijas viņš lasīja bez piezīmju palīdzības, veidodams garos izvedumus skaidrā tāfeles rakstā. Ierosinātājs bija fiziskās ģeogrāfijas docents, Pēterpils Universitātes absolvents Reinholds Putniņš [...]. Klausījos pie viņa seismo- loģiju, Zemes magnētismu un okeanogrāfiju. 1923. gadā kļuva par R. Putniņa sub- asistentu, pēc tam paliku pie ģeofizikas. Pēc viņa nāves 1935. gadā šī viņa pozīcija piekrita man [...], bet sākuma studijās biju astronoms. Tiklīdz par lektoru vispārējā un praktiskā astronomijā ievēlēja inženieri Alfrēdu Žaggeru, ievērojamu skolotāju astronomijā, es jau 1921. gadā kā otrā kursa students kļuva par subasistentu [...]. Prof. A. Žaggeram ir pateicīgi viņa audzēkņi par precīzo kaut vienkāršo aprēķinu

un ģeodēziski astronomisko mērījumu skološanu un precīza pulksteņa laika dienes-ta ierādīšanu.” [12]

1923. gadā L. Slaucītājs par studentu sacensību darbu “Baltijas jūras ledus un miglas un to radītie traucēkļi jūrniecībai austrumu piekrastē” saņēma pirmo godalgu. 1925. gada rudenī viņš beidza fakultāti un ieguva matemātikas zinātņu kandidāta (*cand. math.*) grādu.

1924. gadā Leonīds Slaucītājs apprecējās ar Mildu Hartmani (1900–1979), režisores un aktrises Birutas Skujenieces skolnieci. Laulībā dzima meita un dēls.

1926. gadā viņu ievēlēja par jaunāko asistentu, 1929. gadā – par vecāko asistentu. 1923. un 1924. gada vasarā viņš veica hidrogrāfiskos pētījumus uz karakuģa “Virsaitis”. No 1925. gada vasarās nodarbojās ar Alūksnes ezera hidrogrāfiskiem pētījumiem un Apes–Alūksnes augstienes ģeogrāfiskām studijām.

1927. gadā ar Kultūras fonda pabalstu Itālijā un Francijā papildināja zināšanas okeanogrāfijā, hidrogrāfijā, magnetoloģijā un gravimetrijā. 1927. un 1928. gadā Igaunijā un Latvijā kā jūrniecības departamenta pārstāvis piedalījās ģeofizikas mērīšanas darbos jūrā uz kuģa “Cecilija” no Ainažiem līdz Papei.

1929. un 1931. gadā vadīja astronomiskos un ģeodēziskos darbus kara flotes uzdevumā. Tos apkopoja habilitācijas darbā “Par magnētisko elementu sekulārvariāciju Baltijas jūras apgabalā”. 1931. gada 23. oktobrī ieguva privātdocenta nosaukumu, uzsāka lasīt kursu ģeofizikā. Kopš 1936. gada piedalījās Finanšu ministrijas Zemes bagātību pētīšanas komitejas darbā. No 1937. gada bija tās ģeofizikālo pētījumu nozares vadītājs. L. Slaucītājam bija liela mācību slodze. Viņš lasīja lekcijas okeanogrāfijā, Zemes magnētismā, kartogrāfiskā uzņemšanā, par polāro zemju sadalījumu starp dažādām valstīm, atmosfēras elektrību, ģeogrāfisko koordinātu noteikšanas metodēm, vadīja praktiskos un diplomdarbus ģeofizikā. Viņa tuvākais palīgs asistents Valdemārs Murevskis (1911–1989) vadīja praktiskos darbus ģeofizikā, veica pētījumus Zemes magnētismā. Pēc profesora R. Putniņa nāves 1935. gadā L. Slaucītāju ievēlēja par docentu, bet 1938. gadā – par vecāko docentu. 1940. gadā viņš ieguva ārkārtas profesora nosaukumu, vadīja LU Ģeofizikas un meteoroloģijas institūta ģeofizikas nodaļu.

Vasaras brīvdienās pētījumus apvienoja ar atpūtu. 1932. gadā Somijā iegādājās buru jahtu “Gundega”. Ar to izbraukāja Baltijas jūru, veicot dažādus novērojumus. Šajos braucienos viņu pavadīja kundze Milda, mineralogs Otto Mellis, fiziķis Reinharde Siksna u. c. Iegūtos datus izmantoja doktora disertācijai.

1936. gadā L. Slaucītājs devās radošā komandējumā uz Kārnegi institūtu Vašingtonā. Pētīja magnētiskās vētras, to ietekmi uz zemeslodi. Pēc atgriešanās Latvijā pievērsās Latvijas teritorijas magnētiskās kartes izstrādāšanai un Rīgas jūras līča straumju pētniecībai. Šos darbus pabeidza 1943. gadā. Šajos pētījumos viņam palīdzēja asistenti Valdemārs Murevskis, Staņislavs Vasiļevskis, Arturs Brikmanis un Sergejs Slaucītājs.

1942. gada 17. decembrī L. Slaucītājs aizstāvēja doktora disertāciju “Pētījumi par Rīgas jūras līča hidroloģiski statistiskiem elementiem” un ieguva matemātikas doktora (*Dr. math.*) nosaukumu [2, 3, 12].

L. Slaucītājs jau studiju gados iesaistījās sabiedriskajā dzīvē: bija Matemātikas un dabas zinātņu fakultātes studentu biedrības priekšnieks, kura uzdevums bija

papildināt biedru matemātisko izglītību, veicināt zinātnisko iniciatīvu un kopdarbībā veidot biedru pasaules izpratni. 1929. gadā viņu ievēlēja par Ģeogrāfu biedrības valdes locekli, bet 1937.–1938. gadā – par tās vadītāju. Studentu korporācijā *Fraternitas Academica* veica goda filistra pienākumus.

No 1921. gada ar pārtraukumiem strādāja dažas stundas nedēļā par skolotāju Rīgas pilsētas Viļa Olava komercskolā un M. Beķeres privātgimnāzijā.

1926. gadā referēja starptautiskajā konferencē Edinburgā, 1936. gadā – Starptautiskajā ģeodēzijas un ģeofizikas kongresā Edinburgā un VI Baltijas hidroloģiskajā konferencē Libekā. Viņš Zemes bagātību pētīšanas komitejas un Latvijas Ģeogrāfijas biedrības uzdevumā zinātniskos nolūkos bija Eiropas valstīs. Ar Kultūras fonda stipendiju 1927. gadā papildinājās ģeofizikā Itālijā un Francijā. 1937. gadā uzstājās Lietuvas Ģeogrāfijas biedrībā. Bija Latvijas Fizikas un matemātikas biedrības, Francijas Astronomijas biedrības, Matemātikas darbinieku biedrības biedrs un Lietuvas Ģeogrāfijas biedrības goda biedrs [1–3]. Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa IV šķiru, Latvijas atbrīvošanas kara piemiņas zīmi un Brīvības cīņu 10 gadu jubilejas piemiņas medaļu. 1935. un 1939. gadā saņēma Krišjāņa Barona prēmiju [3].

Leonīdu Slaucītāju valdzināja mūzika. Viņš atceras: “Tēvs, kā Tērauda skolotāju semināra absolvents, un māte, kā laba klavieru spēlētāja, mani agri ievadīja klavieru un ērģeļu spēlē. Mūzika iegūlās manā dvēselē. Arī papildus reālskolā, kaut ko iemācījies čello spēlē, lai piedalītos vidusskolas orķestrī. Emīls Dārziņš ar savu smeldzi un Jāzeps Vītols ar stingro formu man bija tuvi jau no jaunekļa gadiem, vēlāk iepazinās arī ar pasaules mūzikas literatūru. Pēterpils laikā jau bija pieeja lielajiem operas un koncerta namiem, kā arī likteņa sagādīšanās dēļ Gardemarīnos iepazinās ar Rimsku-Korsakova jaunāko dēlu Jāni, kas ar citiem jaunekļiem bija tuvs Pēterpils trešajam mūzikas centram. Pēterpils ievērojamo profesoru tautieti Jāzepu Vītolu gan sastapu vēlāk un biju viņa mākslas tiešā ēnā un draudzībā daudzus gadus Latvijā, kā arī trimdā līdz viņa nāvei Libekā 1948. gadā.” [12]

Lai piepildītu sapni – diriģēt simfonisko orķestri –, L. Slaucītājs iestājās Latvijas Konservatorijā. Divus gadus viņš apguva pie docenta Jēkaba Kārklīņa elementāro teoriju un harmoniju, bet pie docentes Goldmanes-Erlenfeldes – klavierspēli. 1933. gadā viņš absolvēja konservatoriju (profesora Jāzepa Vītola kompozīcijas un Jāņa Mediņa diriģentu klases) ar brīvmākslinieka grādu. Viņa komponētās klavieru sonātes izpildīja izcilā pianiste Lilija Kalniņa. 1936. gadā noorganizēja Latvijas Universitātes Prezidiju konventa simfonisko orķestri. Tajā par diriģentiem strādāja gan Leonīds Slaucītājs, gan Leonīds Vīgners, Teodors Kalniņš un Bruno Skulte. L. Slaucītājs sarakstījis dziesmas, klavieru un orķestra kompozīcijas. Pazīstamā baletdejotāja Mirdza Griķe izmantojusi viņa “prelūdes” kādai dejai [5, 12].

Baltijas Universitātē Vācijā, Laplatas Universitātē Argentīnā un Sidnejas Universitātē Austrālijā

Par darbu Vācijā Otrā pasaules kara un pēckara laikā L. Slaucītājs atminas: “Vācu jūras observatorija, ko biju bieži apmeklējis agrāk, uzaicināja palikt

Kukshāvenas tuvumā novietotā magnētiskā observatorijā Vingstā, lai tur nodarbotos ar kādu zinātnisku problēmu. Nediskutējot par politisku vai nacionālo fonu darbam Vācijā, ir jāsaka, ka strādāt ievērojamā, simtgadu tradīcijām bagātā institūtā bija reta un patikama izdevība.” [111]

Nodibinoties Baltijas Universitātei Hamburgā, 1946. gada pavasarī L. Slaucītājs turpināja akadēmisko darbu. Sākumā ar ģimeni dzīvoja Hamburgā, vēlāk Pinebergas kazarmās. Bija kopā ar studentiem klausītavā, laboratorijās un ikdienas dzīvē. Līdz 1948. gadam viņš tur strādāja par profesoru un latviešu rektora vietas izpildītāju, pabeidza savus pētījumus par magnētismu Latvijā. 1948. gadā ieguva matemātikas doktora grādu Štutgartes Universitātē. 1948. gadā Leonīds Slaucītājs ar brāli astronomu Sergeju izceļoja uz Argentīnu, kur bija Laplatas Universitātes profesors. Vadīja Ģeofizikas departamentu, apmācīja studentus un pētīja Zemes magnētismu. No 1950. līdz 1957. gadam piedalījās trijās Antarktīdas ekspedīcijās. 1960. gadā ziņoja par rezultātiem Starptautiskajā ģeodēzijas un ģeofizikas kongresā Helsinkos.

1952. gadā L. Slaucītājs iestājās Laplatas Mākslas skolā. Studēja glezniecību, lai attēlotu Antarktīdas vienreizējo skaistumu un mūžīgā sniega laukus. Apguva eļļas gleznošanas tehniku. Antarktīdas ekspedīcijās gatavoja skices, kas noderēja lielāka formāta darbiem. Piedalījās žurnāla *Farol* konkursā par Antarktīdas attēlojumu glezniecībā un ieguva pirmo vietu. Tas izraisīja mākslinieku sašutumu, jo uzvarētājs nebija profesionāls gleznotājs, bet ģeofizikas profesors. No viņa darbiem kāda glezna izstādīta Antarktīdas muzejā, cita – prestižajās Argentīnas flotes telpās Buenosairesā.

Kas saskaitīs, cik zinātniskās konferencēs piedalījies L. Slaucītājs. Minēsim dažas: 1959. gadā – Pirmajā Panamerikas ģeogrāfijas un vēstures kongresā Buenosairesā, 1960. gadā – Astrometrijas un debess mehānikas konferencē Laplatā, 1959. gadā – Austrālijas un Jaunzēlandes zinātniskajā konferencē Sidnejā un 1968. gadā – Pirmajā Baltijas studiju konferencē Merilendas Universitātē ASV.

Leonīds Slaucītājs ir pasaules apceļotājs, Laplatas Universitāte viņam deva iespēju laiku pa laikam piedalīties konferencēs un ceļot pa citām zemēm. Viņš apceļoja Dienvidameriku, Austrāliju, Japānu, Ziemeļameriku un Eiropu. 1960. gadā Starptautiskajā ģeologu kongresā viņš tikās ar Latvijas Universitātes bijušiem mācībspēkiem – Oto Melli, Ernstu Krausu un Andreju Dreimani, kas pārstāv Zviedriju, Vāciju un Kanādu. 1962. gadā, pārceļoties uz Sidneju Austrālijā, L. Slaucītājs iegriezās Peru, ASV, Kanādā, Havaju salās un Fidži. 1966. gadā ceļo uz Brazīliju, Tobāgo, Japānu, Honkongu, Filipīnām un Austrāliju. 1966. gadā kā viesprofesors lasa lekcijas Havaju Universitātē, apceļo Ņujorku, Stambulu, Kairu, Keniju un Dienvidāfriku. Viņa ceļojumi ir saistīti ar materiālu vākšanu zinātniskiem pētījumiem, ar dažādu tautu vēstures un kultūras iepazīšanu, tikšanos ar interesantiem cilvēkiem. L. Slaucītājs no 1962. līdz 1969. gadam bija Sidnejas Universitātes profesors. Lasīja lekcijas un turpināja zinātnisko darbu Zemes magnētisma pētniecībā. 1964. gadā viņam Sidnejas Universitātē piešķīra doktora grādu. Bija Ņujorkas Zinātņu akadēmijas loceklis. Pēc pensionēšanās 1969. gadā viņš devās uz Jaunzēlandi un Jaungvineju pārbaudīt ģeofizikālus pētījumus, bet pēc tam atgriezās Laplatā.

1971. gadā ar kundzi devās ceļojumā uz Austrāliju, kur 11. septembrī viesojās pie draugiem Sidnejā, bija jautrs, jokoja. Labā garastāvoklī devās gulēt, bet no rīta neuzmodās. Dzīvību dzēsusi sirdstrieķa 1971. gada 12. septembrī [18–21].

L. Slaucītājam piešķirti trīs doktora grādi: Latvijas Universitātes *Dr. math.* (1942), Štutgartes Universitātes *Dr. rer. mat.* (1948) un Sidnejas Universitātes *Doctor of Science* (1964).

Prof. Dr. Leonīds Slaucītājs (1899–1971)
britu *Doctor of Science* mantijā un beretē

Zinātniskie darbi

Leonīds Slaucītājs publicējis 2 monogrāfijas: “Magnētisma teorija” (1961), *Theory of Magnetism* (1966) un vairāk nekā 80 zinātnisku rakstu angļu, vācu, spāņu un latviešu valodā. Viņa pirmais zinātniskais raksts “Par lediem un miglām Latvijas jūras ūdeņos” [36] ievietots E. Tomasa grāmatā “Latvija: ilustrēta ģeogrāfijas hrestomātija skolām un pašmācībai” 1924. gadā. Tas ievada zinātnieka sistematiskos pētījumus jūras hidroloģijā. Tajos apskatītas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča ūdens līmeņa maiņas, caurredzamība, temperatūra, ledus apstākļi un magnētisms. Pētījumu turpinājumi publicēti rakstos “Latvijas jūras ūdeņu hidrogrāfijas īss vēsturisks apskats” (1930) [45–49]. Pētījumos noskaidrots, ka Baltijas jūrā līmeņa

maiņas notiek galvenokārt temperatūras, vēja stipruma un virziena iespaidā. Rīgas jūras līcī ilgstoši ziemeļu vēji un vētras paaugstina ūdens līmeni liča dienviddaļā, un Daugavgrīvā ūdens ceļas. Kolkas ragā novērotās svārstības ir 1,88 metri, bet Daugavgrīvā – 1,60 metri.

Baltijas jūra ir viena no mazāk sāļajām jūrām: tās sāļumu ietekmē daudzās iepļūstošās upes. Rīgas jūras līcī virsūdens vidējais sāļums paaugstinās no 4‰ iepretim Daugavai līdz 5,5‰ Kolkas ragā un 6‰ Irbes šaurumā. Ūdens krāsa ir izezļgana ar vidējo caurredzamību 13 metri. Virsūdens temperatūra visaugstākā ir augustā (17 °C), viszemākā – februārī (0,5 °C). Kurzemes piekrastē ledus piesalst caurmērā pāris mēnešu. Baltijas jūras vidusdaļā peldošais ledus maz traucē kuģniecību. Jūras ostas Ventspilī un Liepājā aizsalst tikai dažas dienas gadā februāra pirmajā pusē. Rīgas jūras līcī februārī visa vidiene piepildās ar peldošiem ledus gabaliem. Martā sākas to kušana. Visagrāk no ledus atbrīvojas liča dienvidu daļa pie Rīgas. 1929. gada ziemā, kad viss līcis tika pārklāts ar ciešu ledu, kuģa ceļu uz Rīgu no ledus atbrīvoja ledlauzis “Krišjānis Valdemārs”.

Lielākās vētrās Baltijas jūrā novēroti 5 metrus augsti viļņi ar garumu līdz 50 metriem, Rīgas jūras līcī – 4 metrus augsti viļņi ar garumu līdz 20 metriem. Paisums un bēgums Latvijas piekrastē tikpat kā nav jūtams. Liepājā līmeņu starpība ir 1,5 centimetri. Rudenī un ziemā ir vairāk vētru. Valdošais vēju virziens ir dienvidrietumu. Miglas tāpat kā ledus traucēja kuģniecību.

L. Slaucītājs vispusīgi pētījis un apkopojis ziņas par Latvijas reljefu un magnētismu. Pievērsies savas dzimtās puses Apekalna–Alūksnes augstuma apgabala morfoloģijai, Latvijas ezeru un upju hidroloģijai. Viņš apskatījis Latvijas ezeru skaitu, tipus, kopplatību, dziļumu, līmeņa maiņas, ūdens ķīmisko sastāvu, aizaugšanu. Pēc viņa datiem, Latvijā ir 2980 ezeru ar kopplatību 1081,12 km², kas aizņem 1,646% no Latvijas zemes virsas. Visvairāk to ir zilo ezeru zemē Latgalē – 3,11% no Latvijas zemes kopplatības. Lielākie ezeri ir Lubāns – 90,05 km², Rāznas ezers – 55,98 km², Engures ezers – 44,34 km² un Usmas ezers – 38,78 km². Latvijas ezerus var iedalīt dzidrūdēns ezeros, kuros dibenu neklāj humuss un brūnrūdas, un ezeros ar humusvielu klājumu.

L. Slaucītājs pētījis un apskatījis Latvijas upes, to tecējumu Gaujas, Daugavas, Lielupes un Ventas baseinos, to ūdensšķirtnes un saimniecisko nozīmi. Līdzās Baltijas jūras un ezeru hidroloģijas pētījumiem L. Slaucītājs pievērsās Zemes magnētismam. Pētīja magnētismu Latvijas jūras ūdeņos un piekrastē, par ko 1929. gadā publicēja divus darbus [37, 38]. Vēlāk, strādājot Zemes bagātību pētīšanas institūtā, lietoja ģeofiziskās metodes ģeoloģisku problēmu risināšanai. Konstatēja ģeomagnētiskās anomālijas Staicelē un Gārsenē, netālu no Jēkabpils, kur zemes dzīlēs varētu slēpties dzelzsrūda. Tagad noskaidrots, ka Staicelē aptuveni 688 m dziļumā ir dzelzsrūda ar dzelzs saturu 28–32%, bet Gārsenē 1050–1117 m dziļumā – ar dzelzs saturu vidēji 56%. Prognozējamie rūdas krājumi Staicelē ir 6,6 mljrd. t, bet Gārsenē – 2 mljrd. t [32].

1941. gadā L. Slaucītājs deva pārskatu par Latvijas teritorijā izpildītajiem magnētiskajiem darbiem laikā no 1936. gada līdz 1941. gadam [83]. Par to iespiesti arī darbi 1944. gadā Berlīnē [86], 1946. gadā Hamburgā [87–92], 1947. gadā Pinebergā [93–97] un 1949. gadā Milānā [99].

Latvijā Leonīda Slaucītāja pētījumi veikti četros galvenos virzienos:

- 1) Zemes magnētismā;
- 2) jūras hidrobioloģijā;
- 3) iekšzemes ūdeņu hidroloģijā;
- 4) cietzemes morfoloģijā.

Pēc Otrā pasaules kara strādāt Laplatas Universitātē Argentīnā viņu ierosināja iespēja veikt ģeomagnētiskos pētījumus Antarktīdā. Šķidrā Zemes kodola masas kustību dziļi zem dienvidpola viņš izskaidroja analītiski. Paredzēja arī, ka dažu simtu kilometru attālumā no mērījumu vietas vajadzētu būt kādai kalnu grēdai. To dažus mēnešus vēlāk atklāja angļu ģeologa Viviana Fuksa ekspedīcija [12]. Zemes magnētisko pētīšanu L. Slaucītājs uzsāka 20. gs. 20. gadu beigās. Publicējis pirmos darbus par magnētiskiem mērījumiem Latvijas jūras ūdeņos un piekrastē [37–39].

Populārzinātniskie darbi

Liels ir Leonīda Slaucītāja sarakstīto populārzinātnisko darbu skaits: četras grāmatas un vairāk nekā 180 rakstu. Ilustrēta monogrāfija “Fridtjofs Nansens” (1931) [110], kas veidota sadarbībā ar J. Bīmani, ievēd mūs polārpētnieka un valstsvīra F. Nansena pasaulē (1861–1930). Viņš Ziemeļu Ledus okeānā ar speciāli būvētu kuģi *Fram* (1893–1896) gribēja izmantot straumi, kas pastāv no pola uz Atlantijas okeānu, Ziemeļpola sasniegšanai, kuģojot pa Ledus okeānu. Kuģis iesala ledū. Kopā ar ledu tas lēnām kustējās Ziemeļpola virzienā. Noskaidrojās, ka ledus nenes kuģi tieši uz polu, bet sānis no tā, Nansens ar Johansenu 1895. gada 14. martā devās kājām no kuģa uz polu. 1895. gada 7. aprīlī viņi sasniedza vislielāko ģeogrāfisko platumu 86°13', tomēr ceļa grūtību dēļ bija spiesti griezties atpakaļ.

Atmiņu un eseju krājumā “Zinātne darbā un draugos ar mākslu” [111] L. Slaucītājs stāsta par savu mīlestību uz ģeofiziku un mūziku. Viņš bija ne tikai pētnieks, bet arī diplomēts mūziķis – diriģents un komponists. Profesors Jāzeps Vītols par savu draugu A. Glazunovu jokodamies izteicās: “Mēs esam jauni un nezinām īsto kārtību – pa priekšu Oksfordas universitāte ieceļ mūsu mīlo ciemiņu par goda doktoru, pēc tam mūsu studentu – par goda studentu.” Grāmatas 3. daļa stāsta par ievērojamiem latviešiem: ģenerāli un topogrāfu Andreju Auzānu, avio-konstruktoru Jāni Akermani, fizikālķīmiķi Mārtiņu Straumani, ģeologu Aleksi Dreimani, admirāli Teodoru Spādi, esejisti Zentu Mauriņu, balerīnu Mirdzu Griķi, diriģentu Arvīdu Jansonu, biologu Frīdrihu Vilhelmu Kārli Bergu u. c.

Grāmata “Sešos kontinentos” (1969) [112] veltīta jauniešiem, kas skata vai grib skatīt dažādu zemju skaistumu. To ievada angļu rakstnieka un ceļotāja Radjarda Kiplinga vārsmas:

Septiņjūdžu tālums
Mūsu kājas redz,
Neaizmirsti krastos tos,
Kas tev ilgas dedz.

Darbā apskatīts Eirāzijas, Āfrikas, Amerikas, Austrālijas un Antarktīdas kontinents, ļaužu paražas un kultūra.

Grāmata “Kādreiz un tagad” stāsta par autora sastaptām personībām un redzēto, iepludinot bagātīgu, precīzu kultūrvēsturisko faktu materiālu gan par savu dzimto pusi, gan visās pasaules malās pieredzēto un paveikto [113]. Grāmata veltīta autora dzimtajai pusei, novada ģeoloģijai un kultūrai. Viņš stāsta par satikšanos ar ievērojamiem cilvēkiem, tai skaitā ar komponistu Aleksandru Glazunovu, kad viņš viesojās Rīgā 1932. gadā. Draudzīgās, neoficiālās sarunās komponists atbildēja uz Latvijas studentu, arī L. Slaučitāja, jautājumiem par mūziku.

L. Slaučitāja populārzinātniskie raksti aptver plašu jautājumu loku. Pirmais no tiem “Planēta Marss” publicēts 1924. gadā žurnālā “Daba” [114]. Daudzi raksti ir atrodami “Latviešu konversācijas vārdnīcā” (1929–1940), arī žurnālos “Daugava”, “Daba un Zinātne”.

Profesors rakstījis par ievērojamiem astronomiem A. S. Edingtonu [115], J. Enki [118], Dž. Eiri [119], savu skolotāju – ģeofiziķi profesoru R. Putniņu [128], par lidojumiem polārapgabalos [116], hidrogrāfiju [120], Zemes magnētismu [121], polārblāzmu [122], okeanogrāfiju [126], paisumu un bēgumu [128], ģeofiziku un fizisko ģeogrāfiju [129] un Somu jūras līci [130].

VĒRES

1. Asistents Leonīds Slaučitājs. No: *Latvijas Universitāte 1919–1928*. Rīga: LU izdevums, 1929, 400.–402. lpp.
2. *Latvijas Universitāte divdesmit gados, 1919–1939. 1. daļa. Vēsturiskās un statistiskās ziņas par Universitāti un tās fakultātēm* [par Leonīdu Slaučitāju 478., 498., 508., 519., 520., 523., 524., 526., 530., 542., 544. lpp.]. Rīga: Latvijas Universitāte, 1939. 920 lpp.
3. Vecākais docents Leonīds Slaučitājs. No: *Latvijas Universitāte divdesmit gados, 1919–1939*. [Rīga]: Latvijas Universitāte, 1939. 2 sēj., 317.–319. lpp.
4. *Latvijas Universitāte divdesmit gados, 1919–1939. 2. daļa. Mācības spēku biogrāfijas un bibliogrāfija*. Rīga: Latvijas Universitāte, 1939. 647 lpp.
5. *Zinātne tēvzemei divdesmit gados, 1918–1938* [par Leonīdu Slaučitāju 228. lpp.]. Rīga: Latvijas Universitāte, 1938. 411 lpp.
6. Leonīds Slaučitājs. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 10. sēj.* Rīga: A. Gulbja apgāds, 1939–1940, 39310.–39312. sleja.
7. Leonīds Slaučitājs. No: *Es viņu pazīstu. Latviešu biogrāfiskā vārdnīca*. Rīga: Biogrāfiskā arhīva apgāds, 1939, 446. lpp.
8. Slaučitājs Leonīds. No: *Latvju mazā enciklopēdija, Mich–Z*. Rīga: Grāmatu draugs, 2311. sleja.
9. Slaučitājs Leonīds. No: *Latvju enciklopēdija. 3. sēj.* Stokholma: Trīs Zvaigznes, 1953–1955, 2314. lpp.
10. Grotans A. Prof. math. L. Slaučitājam piešķirts Doktora Scientiae grads. *Akadēmiskā Dzīve*, 1965, Nr. 8, 99. lpp.
11. Slaučitājs Leonīds. *Universitas*, 1966, Nr. 17, 71. lpp.
12. Šilde Ā. Slaučitājs Leonīds. Rosmes. *Universitas*, 1968, Nr. 21, 58. lpp.
13. Šilde A. Profesors Leonīds Slaučitājs – trīskārtējs doktors septiņdesmito mūža gadu sagaidošais. *Universitas*, 1968, Nr. 22, 63.–66. lpp.

14. Krancs A. K. Prof. Dr. L. Slaucītāja 70 mūža gadi. *Universitas*, 1969, Nr. 24, 75. lpp.
15. Leonīds Slaucītājs – septiņdesmitgadnieks. *Mūžs un darbs*. Sidneja: korporācija “Zinta”, 1969, 60[4]. lpp.
16. Slaucītājs Leonīds. *Universitas*, 1970, Nr. 25, 75. lpp.
17. Slaucītājs Leonīds. Atmiņas. rec. Ā. Šilde. *Universitas*, 1970, Nr. 25, 73. lpp.
18. Dzirkalis K. Slaucītājs Leonīds. Nestr. *Universitas*, 1972, Nr. 29, 59.–60. lpp.
19. MES [Mārtiņš Eduards Straumanis] Prof. Dr. math. Leonīds Slaucītājs. *Tehnikas Apskats*, 1972, Nr. 65, 23.–25. lpp.
20. Profesors Leonīds Slaucītājs studentu atmiņās. No: Klīdzējs Jānis. *Prezidents un Latvijas paaudze: vēsturiski biogrāfiski profili* [Arjovas Veiverlija]. Rīga: Latvju grāmata, 1975. 158 lpp.
21. Slaucītājs Leonīds. *Tehnikas Apskats*, 1978, Nr. 85, 24. lpp.
22. Jānis Veselis – draugos ar zinātni. No: *Atmiņas un apceres*. ASV: Jāņa Veseļa fonds, 1980, 302 lpp.
23. *Baltijas universitāte, 1946–1949*. A. Grāmatīņa sakārtojumā [par L. Slaucītāju 204. lpp.]. Mīnsterē: apgāds “Latvija”, 1989. 213 lpp.
24. Slaucītājs Leonīds. Mācībspēku biogrāfijas. No: *Augstākās tehnikās izglītības vēsture Latvijā. 2. daļa*. Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2004, 467. lpp.
25. Slaucītājs Leonīds. No: *Latvju enciklopēdija, 1962–1982. 4. sēj.* R.–Šm. Linkoln, Nebraska USA, 1989, 354.–355. lpp.
26. *Latvju enciklopēdija, 1962–1982. 4. sēj.* Amerikas Latviešu apvienība, Latviešu institūts Rockville MD ASV, 1990 [L. Slaucītāja biogrāfija 354.–355. lpp.]
27. Slaucītājs Leonīds. No: *Enciklopēdiskā vārdnīca. 2. sēj.* Rīga: Latvijas enciklopēdijas redakcija, 1991, 192. lpp.
28. Leonīds Slaucītājs. No: *Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj.* Rīga: Preses nams, 1998, 545.–546. lpp.
29. Dreimanis A., Rudzītis M., Mūrnieks A. Leonīdam Slaucītājam – pirmajam latviešu ģeofizikim – 100. *Latvijas Ģeoloģijas Vēstis*, 1999, Nr. 7, 37.–40. lpp.
30. *Latvijas Valsts universitātes vēsture, 1940–1990* [par Leonīdu Slaucītāju 89., 111., 213. lpp.]. Rīga: Latvijas Universitāte, 1999. 562 lpp.
31. Slaucītājs Leonīds. No: *Māksla un arhitektūra biogrāfijās. 3. sēj.* Rīga: Preses nams, 2000, 70. lpp.
32. Dzelzsruđa. No: *Latvijas enciklopēdija. 2. sēj.* Rīga: V. Belakoņa izdevn., 2003, 329. lpp.
33. Slaucītājs Leonīds. No: *Latvijas enciklopēdija. 5. sēj.* Rīga: V. Belakoņa izdevn., 2009, 238. lpp.
34. Grosvalds I., Rudzītis M., Zabele A. Ģeoloģija Latvijas Universitātē (1919–1944) [par L. Slaucītāju 14.–15. lpp.]. No: *LU Raksti. 809. sēj.* Rīga: Latvijas Universitāte, 2015, 14.–41. lpp.
35. Profesors Slaucītājs Leonīds. LVVA, 7427. f., 13. apr., 1599. l.

Zinātniskie darbi

36. Par lediem un miglām. Latvijas jūras ūdeņos. No: *E. Tomasa chrestomātija “Latvija”*. Rīga: 1924. 244 lpp.
37. Beobachtungen der Eisdecke des Rigasche Meerbusens von Flugzeug aus. No: *Annalen der Hydrographie u maritinen Metrologie*. Berlin, 1929, Heft 5.
38. Magnētiskie mērījumi Latvijas jūras ūdeņos un piekrastē 1927–1928. No: *Kuģniecības gada grāmata 1929*. Rīga, 1929.

39. Magnētiskās deklinācijas noteikšana ar kompasu un citiem jūrniecībā lietotajiem instrumentiem. No: *Kuģniecības gada grāmata 1929*. Rīga, 1929.
40. Lidojumi Rīgas jūras liča ledus novērošanai. *Jūrnīeks*, 1929, Nr. 4, 97. lpp.
41. Magneteic Work on the Latvian Coast and Baltic Sea 1927–1928. *Terr. Magn. and Atm. Electr.*, 1929, Vol. 34, 258–259.
42. Jaunākie arktiskie ceļojumi. *Ģeogrāfijas raksti*. 1. sēj. 1929.
43. Ledus apstākļi Latvijas jūras ūdeņos 1928/29. gada ziemā. *LU Meteoroloģiskā institūta darbi*, Nr. 11. Rīga, 1929, 243–254.
44. Spaltenbildungen in der Eisdecke und Eisschiebungen an der Küste der Rigaschen Meerbusens im Winter 1928/29. *Annalen der Hydrographie und maritimen Meteorologie*, 1929, Vol. 12, 411–414.
45. Par pašreizējo Latvijas piekrastes jūras karšu materiāla stāvokli. *Mērniecības un kultūras vēstnesis*, 1930, Nr. 12. Rīga, 1930.
46. Slaučitājs L. *Magnetic Measurements in the Baltic Sea along the Latvian Coast*. E. Plates limited, 1930. 61 lpp.
47. Par magnētisko deklināciju Latvijas teritorijā. *Artilērijas Apskats*, 1931, Nr. 1/2, 44–49.
48. Baltijas jūras izogonu karte 1930. gadam. No: *Kuģniecības gada grāmata*. Rīga, 1930/1931, 206–209.
49. *Latvijas jūras ūdeņu hidrogrāfijas īss apskats*. Rīga, 1930.
50. Daugavgrīvas bākas ģeogrāfisko koordinātu īss vēsturisks apskats. *Mērniecības un kultūrtehniskais apskats*, 1936, Nr. 9/10, 113–119.
51. Materiāli pie Rīgas jūras liča hidrogrāfijas. *Techniskais apskats*, 1931, Nr. 6 (36).
52. Par astronomisko metožu pielietošanu aeronavigācijā. *Techniskais apskats*, 1931, Nr. 5, 499–506.
53. Par magnētisko deklināciju Latvijas teritorijā. *Artilērijas apskats*, 1931, Nr. 1/2, 44.–49. lpp.
54. Par magnētisko deklināciju Rīgas apkārtnē. *Daba*, 1931, Nr. 3. 107.–116. lpp.
55. Materiāli pie Rīgas jūras liča hidrogrāfijas. *Techniskais apskats*, 1931, Nr. 6, 599–604.
56. A short historical sketch of hydrographic work of the Latvian Coast. *Hydrographic Review*, Vol. VIII, No. 2. Monaco, 1931.
57. Magnētiskie mērījumi, izdarīti Latvijas teritorijā līdz 1932. gadam. No: *LU Raksti. Materiāli II*. Rīga: 1932, 65.–104. lpp.
58. Par Apukalna–Alūksnes augstuma apgabala morfoloģiju un hidrogrāfiju. No: *Ģeogrāfiskie raksti. III/IV sēj.* Rīga: 1934, 115.–165. lpp.
59. Baltijas jūra. No: *Ģeogrāfiskie raksti. III/IV sēj.* Rīga: 1934, 37.–38. lpp.
60. *Daugavgrīvas apkārtnes fiziski-ģeogrāfisks raksturojums*. Rīga, 1925.
61. Profesors Dr. math. Reinholds Putiņš. No: *Ģeogrāfiski raksti. V sēj.* Rīga: 1935, 7.–11. lpp.
62. Par Latvijas un atsevišķo augstumu apgabalu morfometriju. No: *Ģeogrāfiski raksti. V sēj.* Rīga: 1935, 15.–27. lpp.
63. Par Rīgas jūras liča ūdens temperatūru un sāļumu. No: *Ģeogrāfiski raksti. V sēj.* Rīga: 1935, 104.–128. lpp.
64. Morfometriskie elementi dažiem Latvijas ezeriem. No: *Ģeogrāfiski raksti. V sēj.* Rīga: 1935, 134.–145. lpp.
65. Pie jautājuma par Gaujas izteku. *Daba un zinātne*, 1935, Nr. 5, 144. lpp.
66. Zum ζ -Aquariiden-Strom. *Astron. Nachr. Kiel*, 1935, Bd. 256, Nr. 6143, 415–420.
67. Begriff der Reliefentwicklung und Berechnung des Wahren Areal einer topographischen Fläche. *Peterm. Mitt. Gotha*, 1936, Vol. 4, 111–112.

68. Latvijas ezeri. No: *Latvijas zeme, daba un tauta. 1. sēj.* Rīga: Valters un Rapa, 1936, 159.–191. lpp.; 1937, 196.–230. lpp.
69. Die Eisverhältnisse an den Lettländischen Küsten des Rigaer Meerbusens und die Temperaturen während der Eiswintern. *Mitt. 13B V Hych. konf. d. Balt. Staaten Helsinki*, 1936, 9.
70. Baltijas jūra. No: *Latvijas zeme, daba un tauta. 1. sēj.* Rīga: Valters un Rapa, 1936, 297.–339. lpp.; 1937, 340.–387. lpp.
71. Slaucītājs L., Nish Mc. The Field of Magnetic Storms as deduced from the Mean Difference of Magnetic Intensity on Quiet and Disturbed Days *Trans of Edinburgh Meeting*, Inter. Assoc. of Terr. Magn. and Electric, 1936. Copenhagen, 1937, Bull. 10, 289–301.
72. Note on Boris Wainberg's Suggested Magnetic Nomenclature *Terr. Magn. and Atm. Electric* Baltimore, 1937, Vol. 42, 415.
73. Die morphometrische Elemente der Ostsee, *VI Balt. Huch konf. Hauptber 14*. Berlin, 1938, 14 + karte.
74. Dažu dziļo gultņu ezeru morfometriskie elementi. No: *Ģeogrāfiskie raksti*. Rīga: 1938, 63.–71. lpp.
75. Rīgas apkārtnes ģeofizikas un meteoroloģijas institūta izdarītie jūras hidroloģiskie pētījumi. No: *Ģeogrāfiskie raksti. VI sēj.* Rīga: 1938, 164.–179. lpp.
76. Latvijas Universitātes Ģeofizikas un meteoroloģijas institūta izdarītie pētījumi. No: *Ģeogrāfiskie raksti. VI sēj.* Rīga: 1938, 164.–179. lpp.
77. *Die morphometrischen Elemente der Ostsee*. Berlin, 1938.
78. *Über die Temperatur und Eisverhältnisse einiger Seen Lettlands*. Washington, 1938.
79. Ģeofizikas metodes zemes bagātību pētīšanai ģeoloģisko problēmu risināšanai. No: *Latvijas zemes bagātību pētījumi*. Rīga: Zemes bagātību pētīšanas institūts, 1939.
80. On magnetic anomaly in Latvia. *NMAE*, 1939, Vol. 44, 2.
81. *Jūras hidroloģiskie pētījumi 1939*. Rīga, 1940.
82. Hidroloģiskie pētījumi Rīgas jūras līcī 1940. gada maijā. No: *LU Raksti*, 1941, 16.
83. Par Latvijas teritorijā izpildītiem magnētiskiem darbiem laikā no 1936. līdz 1941. gadam. No: *LU Raksti*, 1941, Nr. 3, 15.
84. *Normalwerte und Sükularvariation der erdmagnetischen Elemente für das Territorium Lettlands*. Rīga, 1943.
85. *Über die Sükularvariation der erdmagnetischen Elemente im Ostseegebiete von 1910 bis 1940*. Rīga, 1943.
86. *Über einige erdmagnetische Störungen im Gebiete am Rigaschen Meerbusen. Annalen der Hydrographie maritimen Meteorologie*. Berlin, 1944.
87. *Latvijas fiziskā ģeogrāfija. 1. Vidzeme*. Hamburg: Baltic University, 1946. 21 lpp. (Textbook Series Nr. 35).
88. *Magnetic survey of Latvia 1937–1943. Part 1., 2.* Hamburg, 1946. 99 lpp. (Contributions of Baltic University, Special Series Nr. 1).
89. *On the geomagnetic secular variation in the past centuries at Riga*. Hamburg, 1946. 6 lpp. (Contributions of Baltic University Nr. 7).
90. *World chart of magnetic inclination or dip for the year 1945*. Hamburg, 1946. 4 lpp. (Contributions of Baltic University Nr. 15).
91. *Isomagnetic maps of Baltic Contens*. Hamburg, 1947. 24 lpp. (Contributions of Baltic University Nr. 18).
92. *Magnetic elements of Latvia for 1940. 5.* Hamburg, 1947. 24 lpp. (Contributions of Baltic University Nr. 21).

93. *Anomaly in magnetic horizontal and vertical intensities of Latvian territory and adjacent sea [with 2 maps]*. Pinneberg, 1947. [4] lpp. (Contributions of Baltic University Nr. 41).
94. *Ozeoanographie des Rigaischen Meerbusen Teil 1*. Static Pinneberg, 1947. 110 lpp. (Contributions of Baltic University Nr. 45).
95. *Magnetic maps of Latvia*. Pinneberg, 1947. [2] lpp. (Contributions of Baltic University Nr. 52).
96. *On anomaly in magnetic declination of Latvia*. Pinneberg, 1947. 144 lpp.
97. *Some notes on secularvariation*. Pinneberg, 1948. 4 lpp. (Contributions of Baltic University Nr. 63).
98. Daba. No: *Raksti dabas zinātnēm*, 1948, Nr. 1–2/3. Red. K. Ābele, L. Slaucītājs, V. Čaks. Vestfales Halle, T. Bērziņa grāmatu apgāds, 40 [80]. lpp.
99. Über die erdmagnetischen Anomalien in den Gebiete un der Pstsee. In: *Geofizica pura e applicata*. Milano, 1949, No. 15, 1–2.
100. *La observation del campa geomagnteic de la unversiad Nacional de la Plata*, 1951, 22. lpp.
101. *Resultados de las investigaciones geomagneticas efectuodas in el otio 1953 ne Tierra del Fulgo y parte S de Patagonia*. Eva Peron, 1952. 16 lpp. (Publicaciones del Observatorio Astronomico de la Cindad Eda Peron. Serie special No. 20).
102. *El Origen fisico del Campo geomagnetico*. Eva Peron, 1954. 31 lpp. (Publicaciones del Observatorio Astronomico de la Unversiad Nacional de Eda Peron. Serie special No. 19).
103. *El CpNp cimento geomagnetico de la Antartida Sudamericana 3*. Buerns Aires, 1857. 11 lpp. (Instituta Antartico Argentina Publication, No. 3).
104. Rīgas Latviešu biedribas Zinātņu komiteja kā Latvijas Zinātņu Akadēmijas šūpulis. Baltijas studiju konference. *Universitas*, 1969, Nr. 23, 8–9.
105. *Geophysica by Baltic scientist 1948–1969. First Conference on Baltia studies. Summary of proceedings secome*. Washington, 1969. 108 pp.
106. Baltijas studiju 1. konference. *Universitas*, 1968, Nr. 23, 8–9.
107. Skats LU Matemātikas un dabaszinātņu fakultātes darbā. *Universitas*, 1969, Nr. 24, 18–20.

Populārzinātniskie darbi

Grāmatas

108. Slaucītājs L., Leimanis E. *Baltijas universitātes Matemātikas un dabas zinātņu fakultāte 1946–1949. Latvijas Universitātes Matemātikas un dabas zinātņu nodaļa. Pārskats par bijušo mācību spēku darbību 1939–1961*. Sidneja, Austrālija, 1969. 47 lpp.
109. *Artica as seen an painted by scientists Dr. Leonīds Slaucītājs*. Denver, USA, 1970. 11 pp.
110. Slaucītājs L., Bimanis A. Fridtjofs Nansens. *Dzīve un darbs*. Rīga: Raņķa apg., 1934. 192 lpp.
111. *Zinātnes darbā – draugos ar mākslu. Atmiņas*. Lincoln Nebraska USA, Vaidava, 1969. 320 lpp.
112. *Sešos kontinentos. Impresijas par zemēm – pāri septiņām jūrām*. Stokholma: Daugava, 1969. 205 [7] lpp.
113. *Kādreiz un tagad. Stāstījumi par redzēto, sastapto, dzirdēto*. Västeras, Sweden: Ziemeļblāzma, 1973. 166 lpp.

Raksti

114. Planēta Marss. *Daba*, 1924, Nr. 4.
115. Edingtons Artūrs Stenli (*Eddington Arthur Stanley*). Angļu astronoms. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca*. 4. sēj. Rīga: A. Gulbja apg., 1929, 6831. sleja.

116. Lidojumi polārapgabalos. *Daugava*, 1979, Nr. 5.
117. Ekscentriba. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 4. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1929, 7021.–7022. sleja.
118. Enke (Encke) Johans Francs, vācu astronoms. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 4. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1929, 7534.–7535. sleja.
119. Eri (Airy) Džordžs Bidels, angļu astronoms. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 4. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1929, 7667.–7668. sleja.
120. Hidrografija. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 6. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1931.
121. *Zemes magnētisms.* Rīga: Daugava, 1931. Nr. 11.
122. Kāvi, polārblāzma. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 8. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1932–1933, 16359.–16361. sleja.
123. Latvju zinātne 8 c. Ģeofizika. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 11. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1933–1934, 22428.–224429. sleja.
124. Zemes urbums pie kalnu ezera. *Daba un zinātne*, 1934, Nr. 5, 44. lpp.
125. Ledus daļa. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 12. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1935, 22742.–22750. sleja.
126. Okeanogrāfija. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 15. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1937, 29678.–29680. sleja.
127. Paisums un bēgums. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 15. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1937, 30365.–30367. sleja.
128. Putniņš Reinholds Voldemārs, ģeofiziķis. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 17. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1938, 34603.–34604. sleja.
129. Ģeofiziskā un fiziskā ģeogrāfija. *Daba un zinātne*, 1939, Nr. 1, 21. lpp.
130. Somu jūras līcis. No: *Latviešu konversācijas vārdnīca. 20. sēj.* Rīga: A. Gulbja apg., 1939–1940, 39843.–39844. sleja.

Summary

Leonīds Slaucītājs, a geophysicist whose name is known beyond the borders of Latvia, has conducted his research and pedagogical work at four higher education institutions: University of Latvia (1921–1944), Baltic University (1946–1948), University of La Plata (1948–1962), University of Sydney (1962–1969).

Keywords: *University of Latvia, Baltic University, University of La Plata, University of Sydney, geophysics, L. Slaucītājs.*